

Hvordan hjelpe orkidéen honningblom?

Ikke alle rekorder er like gjeve. Honningblommen har norgesrekord i tilbakegang.

Kjære ordfører...

Slik begynte en henvendelse fra miljøvernministeren til ordføreren i Hvaler kommune i 2008.

Kommunen har nemlig noe ingen andre norske kommuner har, i hvert fall ikke som vi vet om. Den har tre forekomster av den lille orkidéen honningblom. Miljøvernministeren ønsket å stimulere til at Hvaler gjorde noe ingen andre kommuner har mulighet til; nemlig å beskytte vår trolig mest truede planteart.

Kritisk truet orkidé

Riktignok har landet vårt aldri flommet over av orkidéer, og spesielt ikke honningblom, men planten var tidligere kjent fra om lag 70 lokaliteter i det sørlige og sørøstlige Norge.

At den i dag bare fins på tre steder i Hvaler kommune, gjør at forskerne konkluderer med at ingen annen plante har hatt en så rask tilbakegang som honningblommen i Norge.

Tendensen er dessverre tilsvarende også andre steder i Europa. Der den før var tallrik, er den nå borte. Den regnes for eksempel som utdødd i Finland. Den drastiske utviklingen har brakt den lille orkidéen inn på "Norsk rødliste for arter 2010" med statusen "kritisk truet".

*Honningblommen er nå kun funnet på Hvaler.
Foto: Ove Bergesen/NN/Samfoto*

På strandenger, som representerer de eneste voksesteder i dag, er det etablert parkeringsplasser og anlegg for båtopleg der det for få år siden vokste honningblom.

Foto: J. I. I. Båtvik

Honningblom har ikke honning, men lurer til seg insekter med honningduft.

Foto: Egil Michaelsen

Sterk og svak på en gang

Honningblommen er på mange måter en liten tøffing. Den tåler både sand og ramsalt sjøsprøyt. Den er imidlertid nærmest allergisk overfor enhver form for menneskelig aktivitet. Alle slags omdisponeringer av areal, drenering, gjødning og andre forandringer i dens leveområde har en tendens til å ta livet av den.

Den er også, i likhet med en del andre orkidéer, konkurransesvak overfor andre plantearter. Den har utpreget honningduft, men kun for å lokke til seg insekter for bestøvning. Den har nemlig ikke honning, og må derfor lure insekter til seg med honningduft.

En typisk skjebne for en lokalitet med honningblom, kan være at den lever på en strandeng hvor det plutselig blir anlagt en opplagsplass for båter, og gjerne en parkeringsplass i tilknytning til dette. Ikke noe voldsomt stort inngrep i form av bygninger og lignende, men for honningblommen er det katastrofalt, og den lille orkidéen vil normalt forsvinne i løpet av kort tid.

Hva er den verdt?

Honningblommen kan ikke påberope seg noen økonomisk betydning. I Rafns Danske Flora fra 1793, står det sågar nevnt spesielt at planten ikke har vært, eller er, benyttet til noe. Ikke er den så staselig å se på som mange av sine slektninger blant orkidéene heller, selv om akkurat dette er et konkurransefortrinn ved at den ikke så lett blir plukket eller gravd opp.

Det går altså an å spørre seg om den har noen verdi. Det har den selvsagt, som en del av vårt naturmangfold. Et mangfold hvor vi ikke kjenner fullt ut betydningen av alle deltagerne, noe som gjør at vi skylder å ta vare på samtlige av dem.

Dessuten er den jo en honningblom, og det er det ikke mange som er.

Hva gjøres?

Honningblom har fått status som en **prioritert art** i en forskrift etter naturmangfoldloven.

For prioriterte arter er uttak, skade og ødeleggelse forbudt. Om nødvendig kan det også lages regler som beskytter området der arten lever. Staten kan gi tilskudd til tiltak for å ta vare på den prioriterte arten.

Handlingsplan

Direktoratet for naturforvaltning har laget et utkast til en handlingsplan for honningblommen, som Fylkesmannen i Østfold får ansvar for å følge opp.

http://www.dirnat.no/naturmangfold/traa_arter//handlingsplaner_under_utarbeidelse/

Kontakt

Miljøverndepartementet
Epost: postmottak@md.dep.no
Telefon : 22 24 90 90

Direktoratet for naturforvaltning
Epost: postmottak@dirnat.no
Telefon : 73 58 05 00

Publisert på regjeringen.no
20. mai 2011